

127

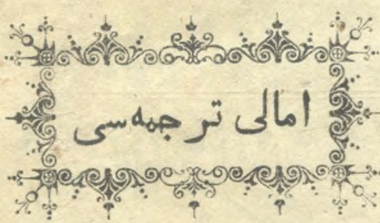
81

127-81

امالی ترجمہ سی

امالی ترجمہ سی (۱۰ جلد)

(اول مرتبہ باصلنوی)

بلکہ قراندہ عثمانی مدرسہ سندہ معلم شیخ الاسلام
بن اسد اللہ الحمیدی

قراندہ طبعہ کریمیدہ کندہ مصارف لیلی

۱۹۰۳ ہجری سنہ ۱۰

طبعسینہ پینر بورغ سینزوری طرفندن رخصت ویرلشدر ۲۰ ہجری اوکتابردہ
۱۹۰۳ ہجری یلک

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 20 Октября 1903 г.
Типографія Торговаго Дома Брат. КАРИМОВЫХЪ въ Казани.

رب يسر ولا تعسر وتمم بالخير

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يقول العبد في بدء الآمال * لتوحيد بنظم كاللآلى

(يقول) ايتور (العبد) الله تعالى نك قلى ايتور (في بدء الآمال) امالى
 كتابنى باشلاوده ايتور املاء ديو كوئلدان چغاروب يازو يازوغه
 ايتورلر (لتوحيد) الله تعالى نى برلك اوچون (بنظم) بيت برلن
 (كاللآلى) انجولر كى اول بيت لر .

إله الخلق مولانا قديم * وموصوف باوصاف الكمال

(إله الخلق) مخلوقلارنك الهى (مولانا) بزنگ خوجه مز (قديم) بوقدان
 بار بولماغاندر هميشه بار دور (وموصوف) دغى صفت لانهشدر مخلوقلارنك
 الهى (باوصاف الكمال) كامل بولغان صفت لار برلن .

هو الحى المدبر كل امر * هو الحق المقدر ذوالجلال

(هو) اول الله تعالى (الحى) تركدر (المدبر) بلوب قيلغوچيدر (كل امر)
 هر بر اشنى (هو) اول الله تعالى (الحق) هميشه ثابت در (المقدر)
 هر نرسه نى چيكل اوچيدر (ذوالجلال) الوغلق اياسيدر .

مَرِيدُ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ الْقَبِيحِ * وَلَكِنْ لَيْسَ يَرْضَى بِالْمَحَالِ

(مرید الخیر) ایزگو لکنی تلاگو چیدر الله تعالی (والشر) دخی یاوزلقنی
تلاگو چیدر (القبح) قباحت بولغوچی اول یاوزلق (ولکن) آلائی بولسه ده
(لیس) ایماس اول الله تعالی (یرضی) راضی بولور ایماس (بالمحال)
شریعتک درست بولماغان نرسه نی قیلوغه .

صِفَاتُ اللَّهِ لَيْسَتْ عَيْنِ ذَاتٍ * وَلَا غَيْرًا سِوَاهُ ذَا انْفِصَالٍ

(صفات الله) الله تعالی نك صفاتلاری (لیست) ایماس اول صفت لاری
(عین ذات) الله تعالی نك ذاته عین یعنی صفتلری ذاتی برلن بر
توگل لر (ولاغیرا) دخی باشقه ایماس لر (سواه) اول الله تعالی نك ذاته
باشقه (ذا انفصال) آیورلماق ایاسی بولوب باشقه ایماس لر آنك اوچون
عرفه باشقه دیو آیورلرب تابلغان نرسه گه ایقله الله تعالی نك صفت لاری
ذاتندان آیورلرب تابلمیلار .

صِفَاتُ الذَّاتِ وَالْأَفْعَالِ طَرًا * قَدِيمَاتٌ مَصُونَاتُ الزَّوَالِ

(صفات الذات) الله تعالی نك ذات صفتلاری (والافعال) دخی الله تعالی نك
فعل صفتلاری (طرا) بارچهسی (قدیمات) قدیم لر دور یعنی همیشه
بار لاردور یوق بولماس لاری اصلا (مصونات الزوال) بتودان صاقلانشلاردور
یعنی اصلا بتماسلر و ذاتندان آیورلماس لاری .

نَسَمَى اللَّهُ شَيْئًا لَا كَالْأَشْيَاءِ * وَذَاتًا عَنِ جِهَاتِ السِّتِ خَالٍ

(نسمى الله) آتارمز بز الله تعالی نی (اهل السنه والجماعت دان بولغان
کشیلر (شیئا) شی دیب آتارمز (لا كالأشياء) الله تعالی شی بولسه ده
باشقه شیلر کبی توگل یعنی باشقه شیلرگه اوضشاماس (وذاتا) دخی
الله تعالی نی ذات دیب تسمیه قیلورمز یعنی آتارمز (عن جهات الست)

آلتی جهندان یعنی آست است اوک صول آل آرت جهتلرندان
(خال) بوش در یعنی هیچ قایوسنه توگل در .

وَلَيْسَ الْإِسْمَ غَيْرِ الْمَسْمُومِ * لَدَىٰ أَهْلِ الْبَصِيرَةِ خَيْرِ آلِ

(ولیس الاسم) هر نرسنهك اسمی ایماس (غیرا) باشقه (للمسمی)
آتالمش نرسهگه (لدى اهل البصيرة) قلبلرندك نور ظاهر
بولغان کشیلر قاشندك یعنی اهل السنه والجماعت قاشندك (خیر آل)
اول قلبلرندك نور ظاهر بولغان کشیلر الوغ وشریف بولغان کشیلرندك
اینگوسی آلا .

وَمَا إِنْ جَوْهَرِ رَبِّ وَجِسْمِ * وَلَا كُلِّ وَبَعْضِ ذَوَا شَتْمَالِ

(وما ان) ایماس (جوهر) جوهر ایماس (ربی) منم ربم (وجسم) دخی
جسم ایماس ازونلغی یاصیلغی تیرانلکی بولغان نرسه فی جسم دیلر
الله تعالی ده بولار یوق (ولاكل) دخی کل ایماس منم ربم یعنی ایکی
یا آندان آرتوقدان جیولغان نرسه ایماس (وبعض) دخی بر جیولغان
نرسهك بر الرشی ایمس (ذواشتمال) چولغانماق ایاسی اول بعض
کل اچندك یعنی کل اچندك بعض تابلا الله تعالی بر نرسه اچندك تابولا تورغان
نرسه توگل .

وَلَا عَرَضٍ وَلَا ذُو صُورَةٍ مَا * تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا فِي الْخِيَالِ

(ولا عرض) دخی الله تعالی قیامنك باشقهغه محتاج بولغان نرسه ایمس
(ولا ذو صورة ما) دخی صورتلردن بولغان بر صورت ایاسی ایمس الله
تعالی (تعالی الله) بلند وپاك بولدی الله تعالی (عمافی الخیال) خیالده
بولغان نرسه دان وفکرگه توشکان نرسه دان هر صورت که خیالگه کیلسه
یا کؤکلگنا کیلسه الله تعالی اول صورتلر ان پاك ومنزهدر .

وَمَا الْقُرْآنَ مَخْلُوقًا تَعَالَى * كَلَامَ الرَّبِّ عَنِ جِنْسِ الْمَقَالِ

(وما القرآن) دخی الله تعالی کلامی بولغان قرآن ایمس (مخلوقا) یوقدان بار بولغان ایمس (تعالی) بلند وپاک بولدی (کلام الرب) الله تعالی نك کلامی (عن جنس المقال) مخلوقلارنك سویلنمشلری جمله سندان بولودان آنك اوچون مخلوقلارنك سویلنمشلری حرفلر تاوشلار برله بولار ایکسیده مخلوق الله تعالی کلامی مخلوق توگل ایدی .

وَرَبُّ الْعَرْشِ فَوْقَ الْعَرْشِ لَكِنْ بِإِلَافٍ وَصْفِ التَّمَكُّنِ وَاتِّصَالِ

(ورب العرش) عرشنك ربسی (فوق العرش) عرشدان اوستوندر (لكن) آلائی بولسه ده عرش دان اوستون بولماقی (بإلأ وصف التمکن) عرشه اور ونلانماق وصفندان باشقه (واتصال) دخی عرش گه توتاشماق وصفندان باشقه عرش دیو ایك استهگی توقزنجی قات کوکنی ایتورلر .

وَمَا التَّمَشُّبِيهِ لِلرَّحْمَنِ وَجْهًا * فَصْنٌ عَنِ ذَاكِ اصْنَافِ الْاِهَالِي

(وما التمشبيه) بر شینی اوفشاتماقلق ایماس (لرضمن) الله تعالی گه (وجها) کورکام یول ایمس (فصن) بس صاقلا سین (عن ذاك) اوشبو تشبیه دان (اصناف الاهی) اهل السنه و الجماعت نك بارچه صنفلارنی اهل السنه و الجماعت نك هیچ بر صغنهک بوبوزق اعتقاد یوقدور .

وَلَا يَمِضُ عَلَى الدِّيَانِ وَقْتٌ * وَاحْوَالِ وَأَزْمَانِ بِحَالِ

(ولایمضی) اوتماس (علی الدیان) جزا بیرگوچی الله تعالی اوزرینه (وقت) هیچ بیر وقت اوتماس (واحوال) دخی حاللر اوتماس (وازمان) دخی زمانلر اوتماس (بحال) هیچ بر حاله .

وَمُسْتَفْنٍ إِلَهِيَّ عَنِ نِسَاءٍ * وَأَوْلَادِ إِبْنَاتٍ أَوْ رِجَالِ

(ومستفن) دخی موکسزدور (الهی) منم الهم یعنی معبودم (عن نساء)

خاتونلاردان موکسزدر یعنی خاتونلارغه محتاج توگل دور (واولاد) دخی
بالالاردان موکسز دور (اناث) قزبالالاردان (اورجال) یایسه ایربالالاردان
یعنی هیچ بر بالاسی یوقدر هم بالاغه احتیاجی یوقدر .

كذاعن كل ذي عون ونصر * تفرد ذوالجلال والمعالي

(کذا) اوشنداق خاتونلاردان بالالاردان موکسز بولدیغی کبی موکسزدر
الله تعالی (عن کل ذی عون) هر بر یاردم ایاسندان یعنی هیچ کمنک
یاردمینه محتاج توگل در (ونصر) دخی نصرت ایاسندان موکسزدر
(تفرد) یالغز بولدی (ذوالجلال) الوغلق ایاسی الله تعالی (والمعالی)
دخی بلندک ایاسی الله تعالی .

يميت الخلق قهرا ثم يحيي * فيجزئهم على وفق الحصال

(یمیت) اولترور اول الله تعالی (الخلق) مخلوقلارنی (قهرا) قهر یوزندان
(ثم یحیی) مونک صوکنده ترگزور اول الله تعالی (فیجزئهم) بس جزاء واولوش
بیرر الله تعالی (علی وفق الحصال) قیلغان عمللرینه موافق جزا بیرر
ایذگو عمل گه ایذگو جزاء یاوز عمل گه یاوز جزا بیرر بوبیت اولگاندان
صوک قوبار ولونی اثبات اوچون .

لاهل الخیر جنات ونعمی * وللكفار ادراك النكال

(لاهل الخیر) ایذگو عمل اهلی اوچون بولغوجیدر (جنات) اوجماخلار
(ونعمی) دخی نعمت لر (وللكفار) .

ولا يفنى الجحيم ولا الجنان * ولا اهلوهما اهل انتقال

(ولایفنی) دخی فانی بولمس یعنی بتمس (الجحیم) تموغ (ولا الجنان)
دخی اوجماخلار بتمس (ولا اهلوهما) دخی اوجماخ برلن تموغ اهلی
ایمس (اهل انتقال) کوچمک اهلی ایمس مؤمنلر گناه سبیلی تموغغه

کرسه لرده همیشه اوجماخ اهللریدر تموغغه اهل بولوب تموغغه کرگان
 کشی منگو قالور اوجماخه کرگان کشی اوجماخه منگو قالور بو بیت جهیمیه
 دیکان مذهبنی ردبوله آلا رجنت و تموغ فانی هم اهل لریده فانی دیلر .

یراه المؤمنون بغير کیفی * وادراك وضرب من مثال

(یراه) کورور اول الله تعالی نی (المؤمنون) مؤمنلر کورر (بغير کیفی)
 کیفیت دان باشقه (وادراك) دخی کورلش نرسه نی چولغاب آلوب
 کورودان باشقه بولغان کورو برلن کورلر (وضرب من مثال) دخی
 اوخشاماقدان بر نوع دان باشقه کورلر بو بیت الله تعالی نی قیامت
 کوننک کورونی اثبات اوچون هم معتزله نی ردبوله آلا الله تعالی نی
 کورو ممکن توگل دیلر .

فینسون النعیم اذا راوه * فیا خسران اهل الاعتزال

(فینسون) بس انورلار مؤمنلر (النعیم) اوجماخ نعمت لر نی (اذا راوه)
 هر قیچان الله تعالی نی کورسه لر (فیا) بس ای مسلمان قومی صاقلان کوز
 (خسران اهل الاعتزال) اعتزال اهلی نك یعنی معتزله نك بو دیداردان
 هر دم بولو سبیلی بولغان کیه چیلکلرندان صاقلان کوز .

وما ان فعل اصالح ذافتراض علی الهادی المقدس ذی التعال

(وما ان) ایمس (فعل) اش (اصالح) بنک اوچون فائده لی بولغان اش
 (ذا افتراض) فرض و واجب ایمس (علی الهادی) توغر یلقغه
 کوندرگوچی الله تعالی اوزرینه فرض ایمس (المقدس)
 کیه چیلک لر دان پاک بولغوچی اول الله تعالی (ذی التعالی) بلندلک
 ایاسی اول الله تعالی بس طاعت قیلوبنک الله تعالی تموغغه کرتسه
 گناه قیلوبنک جنت گه کرتسه درست بو بیت معتزله نی ردبوله آلا طاعت
 قیلغان کشیگه اوجماخ واجب گناه قیلغان کشیگه جهنم واجب دیلر .

وَفَرْضٍ لَّا زِمَ تَصَدِّقُ رَسُلٍ * وَامْلَاكٍ كِرَامٍ بِالنَّوَالِ

(و فرض لازم) هر بر عقلی بالغ مسلمان کشیگه لازم بولغان فرض دور
(تصدیق رسل) پیغمبرلرنی حق دیب قلب برلن اشانو یعنی هر قایوسی
حق توغری یولنی کورساتوچیلردیو (واملاک) دخی فرشته ارفی تصدیق
الله تعالی نیک قل لاری آشامیلار اچمیلر ایرلک و خاتونلق صفتلاری یوق
دیو (گرام) حرمتلی اول فرشته لر (بالنوال) الله تعالی نیک احسان قیلوی برلن .

وَخْتَمَ الرَّسُلِ بِالصِّدْرِ الْمَعْلَى * نَبِيِّ هَاشِمِيٍّ ذِي جَمَالِ

(و ختم الرسل) بار چه پیغمبرلرنیک تمام بولوی (بالصدر المعلى) بیوک
بولغان کورکراک برلن در یعنی الوغ مرتبه لی بولغان محمد علیه السلام
برلن در (نبی هاشمی) هاشم روندان بولغان پیغمبر اول (ذی جمال)
کورکاملک ایسی اول .

إِمَامَ الْأَنْبِيَاءِ بِلَا اخْتِلَافٍ * وَتَاجَ الْأَصْفِيَاءِ بِلَا اخْتِلَالِ

(امام الانبياء) پیغمبرلرنیک امامی اول محمد علیه السلام (بلا اختلاف)
اختلاف دان باشقه رسول الله نیک پیغمبرلرنیک امامی بولوی امام لار آراسند
اختلاف سزدر (وتاج الاصفياء) دخی محمد علیه السلام یمان و قباحت صفتلار دان
پاک بولغان آدم لرنیک تاجی دور (بلا اختلال) ضرر بیرودان باشقه .

وَبَاقِ شَرْعِهِ فِي كُلِّ وَقْتٍ * إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَارْتِحَالِ

(و باقی) دخی قالغوچیدر (شرعه) محمد علیه السلام نیک شریعتی (فی کل
وقت) هر وقتک قالغوچیدر (الی یوم القیامة) قیامت کونینه قدری (وارتحال)
دخی دنیا دان آخرت گه کوچو کونینه قدری یعنی محمد علیه السلام نیک
شریعتی اصلا منسوخ توگل .

وَحَقُّ أَمْرِ مَعْرَاجٍ وَصِدْقٌ * فَفِيهِ نَصٌّ أَخْبَارِ عَوَالٍ

(وحق) دخی ثابت در (امر معراج) رسول الله نك كو كلر گه آشوب الله تعالى
تلاگان يرلرده يوروى (وصدق) دخی راست دور (فقيه) بس بومعراج
حقنك بولغوچيدر (نص اخبار) خبرلرنك ظاهر واشكارهسى (عوال)
بلند بولغوچى اول خبرلر .

وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَفِي أَمَانٍ * عَنِ الْعَصِيانِ عَمْدًا وَإِنْعِزَالٍ

(وان الانبياء) دخی درستلكك پيغمبرلر (لفى امان) البته ايمينچيلسلكك در
يعنى پاكلك ده در (عن العصيان) گناه دان يعنى گناه قيلودان (عمدا)
قصدا گناه قيلودان (وانعزال) دخی پيغمبرلك مرتبه سند ان آيرولما قلقد ان
ايمين لر در يعنى پيغمبر بولغان كشى اصلا معزول بولمى ومرتبه سند ان توشمى .

وَمَا كَانَتْ نَبِيًّا قَطُّ أَنْثَى * وَلَا عَبْدٌ وَشَخْصٌ ذُو افْتِعَالٍ

(وما كانت) دخی بولمادى (نبيا) پيغمبر بولمادى (قط) هميشه (انثى)
خاتونلار (ولا) دخی پيغمبر بولمادى (عبد) قل (وشخص) دخی شوندا اين
كشى بولمادى (ذو افتعال) ياوز قباامت فعل اياسى بولغان كشى
دورت خاتونك پيغمبر بولوى برلن بعض لار ايتگانلر عيسى عليه السلام
آناسى مريم فرعون خاتونى آسيه رضى الله عنها حضرت ساره حضرت هاجر
بعضيلار حوا آنامز ايله موسى عليه السلام آناسيه ديگانلر يعنى بو آلتى
خاتونك پيغمبر بولونسا اختلاف قيلغانلار .

وَذَوِ الْقَرْنَيْنِ لَمْ يَعْرِفْ نَبِيًّا * كَذَا لِقْمَانَ فَأَحْذَرُ عَنْ جِدَالٍ

(وذو القرنين) دخی ذو القرنين يعنى اسكندر رومى (لم يعرف) بلنمادى
(نبيا) پيغمبر بولوى بلنمادى (كذا لقمان) او شنداق لقمان حكيم نك

پیغمبر بولوی بلنمادی (فاحذر) بس صاقلان سین (عن جدال) بولار
 حقنله فچقرو شو ونزاعلاشودن پیغمبرمی توگلمی دیو .

وَعِيسَىٰ سَوْفَ يَأْتِي تَمَّ يَتَوَىٰ * لِدِجَالِ شَقِيٍّ ذِي خَبَالٍ
 (وعیسی) عیسی علیه السلام (سوف) تیز زماندان (یأتی) کیلور یعنی
 کوکدان بیرگه اینسار (ثم یتوی) مونگ صوکنده هلاک قیلور (لدجال)
 دجالنی (شقی) یاوز بولغان دجالنی (ذی خبال) بوز قلوب ایاسی
 بولغان دجالنی .

كِرَامَاتِ الْوَلِيِّ بَدَارِ دُنْيَا * لَهَا كَوْنٌ فَهَمُ أَهْلِ النَّوَالِ
 (کرامات الولی) ایند گولرنک کرامتلی (بدار دنیا) دنیا یورتونده
 (لها) بولغوجیدر اول کرامات اوچون (کون) بولماقلق (فهم) بس اول
 ایند گولر (اهل النوال) الله تعالی ننگ احساننه وعطاسنه اهل لردر
 عیسی علیه السلام ننگ کیلورنی دنیاغه اینورنی هم دجال چغورنی انکار
 قیلوب یالغان دیوچینی رسول الله ایمانسز بولور دیگان .

وَلَمْ يَفْضَلْ وَلِيًّا قَطُّ دَهْرًا * نَبِيًّا أَوْ رَسُولًا فِي انْتِحَالِ
 (ولم یفضل ولی) آرتوق بولمادی (ولی) ایند گو هم الله تعالی گه یاقین
 بولغان آدم (قط) همیشه (دهرا) هیچ بر زمانه (نبیا) پیغمبرگه آرتوق
 بولمادی (اورسولا) یایسه رسول گه آرتوق بولمادی (فی انتحال) برملت گه
 نسبت بیروده نبی دیو فقط شریعتی بولغان پیغمبرگه ایتولور اما رسول ننگ
 شریعتی ده کتابیده بولور .

وَلِلصِّدِّيقِ رَجْحَانِ جَلِيٍّ * عَلَى الْأَصْحَابِ مِنْ غَيْرِ احْتِمَالِ
 (وللصدیق) ابوبکر الصدیق اوچون بولغوجیدر (رجحان جلی) ظاهر
 بولغان آرتوقلق (علی الاصحاب) یارچه صحابه لر اوز رینه (من غیر احتمال)

احتمال دان باشقه یعنی ابوبکر الصدیق نك صحابه لر دان آرتوق بولونده شك یوق دور .

وَلِلْفَارُوقِ رِجْحَانٌ وَفَضِلٌ * عَلِیُّ عَثْمَانُ ذِی النُّورِیْنِ عَالٍ

(وللفاروق) حق برلن باطلنی آیورغوچی حضرت عمر اوچون بولغوچیدر (رجحان) درجه ده قوتلی بولماق (فضل) ذی آرتوقلق بولغوچیدر (علی عثمان) حضرت عثمان اوزرینه (ذی النورین) ایکی نور ایاسی اول حضرت عثمان (عال) قالغان صحابه لر دان بلند مرتبه لی اول رسول اکرمک ایکی قزینی آغانلقند ان حضرت عثمانغه ایکی نور ایاسی دیوله .

وَذُو النُّورِیْنِ حَقًّا کَانَ خَیْرًا * مِنَ الْکَرَارِ فِی صِفِ الْقِتَالِ

(وذوالنورین) ذی ایکی نور ایاسی حضرت عثمان (حقا) شکسز (کان) بولدی (خیرا) ایدگوراک بولدی (من الکرار) ثابت بولغان حضرت علی دن (فی صف القتال) صوغش صغنده ثابت بولغان حضرت علی دن یعنی حضرت علی کافر لر برلن صوغش قیلغوچیدر .

وَلِلْکَرَارِ فَضْلٌ بَعْدَ هَذَا * عَلِیُّ الْاَغْیَارِ طَرَا لِاتِّبَالِ

(وللکرار) حضرت علی اوچون بولغوچیدر (فضل) آرتوقلق (بعد هذا) اوشبو آرتوقلقلار ثابت بولغاننک صوکنده (علی الاغیار) باشقه صحابه لر اوزرینه (طرا) بارچه سینه (لاتبال) چرکنمه وکروه کورمه .

وَلِلصِّدِیقَةِ الرَّجْحَانِ فَاعِلِمٌ * عَلِیُّ الزَّهْرَاءِ فِی بَعْضِ الْخِلَالِ

(وللصدیقه) حضرت عائشه اوچون بولغوچیدر (الرجحان) درجه ده آرتوقلق (فاعلم) بس بل سین (علی الزهراء) حضرت فاطمه اوزرینه (فی بعض الخلال) بعض اشلرده یعنی بعض جهنم لر دان گنه آرتوقلق باردر .

وَلَمْ يَلْعَنْ يَزِيدًا بَعْدَ مَوْتِهِ * سِوَى الْمِكْثَارِ فِي الْأَغْرَاءِ غَالٍ

(ولم يلعن) لعنت قبلمادی (یزیدا) معاویه اوغلی یزید گه (بعد موت) یزید اولگانهک صوکنده (سوی المکثار) کوب سویلوچیدان باشقه کشی (فی الاغراء) بوز و قلقغه قز دروده کوب سویله وچی دان باشقه کشی (غال) آرتوق تعصب قیلوچی دان باشقه کشی یعنی اورونسز دعوی قیلونی سیه تورغان کشیدن باشقه آدم یزید که اولکان صونک لعنت قبلمادی یزیدنک عبید الله اسملی ایچسی کر بلادا حضرت حسین نی شهید قیلغان صوکنده یزید شادلانغان شوننک اوچون بعضیلار مثلا علامه تغتازانی کبیلر لعنت درست دیگانلر .

وَإِيْمَانُ الْمُقَلِّدِ ذُو عَتَبَارٍ * بِأَنْوَاعِ الدَّلَائِلِ كَالنِّصَالِ

(وایمان المقلد) استدلال سز کشیگه ایباروب ایمان کینروچی آدمنک ایمانی (ذو اعتبار) اعتبارلی در یعنی شریعتده مقبول در (بانواع الدلائل) درست بولوی تورلی دلیل لر برلن ثابت در (کالنصال) تیمرلر کبی اول دلیل لر اوتکون وکیسکوچی اولماقده .

وَمَا عَذْرُ لِيْ ذِي عَقْلٍ بِجَهْلٍ * بِخَلْقِ الْأَسَافِلِ وَالْأَعَالِي

(وما عذر) عذر ایماس (لذی عقل) عقل ایاسی اوچون (بجهل) بلماس سزلك عذر ایماس (بخلاق الاسافل) بیبرلر نی وپیرده بولغان نرسه لر نی یار اتقوچی الله تعالی نی بلماو (والاعالی) دخی کوکلر نی وکوکده اولغان نرسه لر نی یار اتقوچی الله تعالی نی بلماو عقل ایاسنه عذر توگل در .

وَمَا إِيْمَانُ شَخْصٍ حَالٍ بِأَسٍ * بِمَقْبُولٍ لِفَقْدِ الْأَمْتِثَالِ

(وما ایمان شخص حال) کشینک ایمانی (حال باس) اولوم

ایسر کلکی حالندہ (بمقبول) قبول بولور ایماس (لغقد الامثال)
سلامت واختیاری زماندہ بوی مونی بولماغانلقی اوچون .

وَمَا أَفْعَالٌ خَيْرٌ فِي حِسَابٍ * مِنَ الْإِيمَانِ مَفْرُوضِ الْوِصَالِ

(وما افعال خیر) ایماس ایندگو اشلر وبخشی عمللر (فی حساب)
صانالودا وحساب ایتلوده ایماس (من الایمان) ایماندان برکیسک
وبر الوش بولوب (مفروض الوصال) بو ایندکو اشلرنک ایمانغه
توتاشماقلغی فرض ایتلمش بولغان حالده ایماندان برکیسک بولوب
صانالمش ایماس .

وَلَا يَقْضَىٰ بِكُفْرٍ وَارْتِدَادٍ * بِعَهْرٍ أَوْ يُقْتَلِ وَاخْتِزَالِ

(ولا یقضی) حکم قیلنمش بولماس (بکفر) ایمانسز بولو برلن حکم
ایدلماس (وارتداد) دخی اسلام دینندن چغوب مرتد بولو برلن (بعهر)
زنا قیلو برلن (اوبقتل) یایسه کشی اولترو برلن (واختزال) دخی کشی
مالونی کوچلاب یا اولاب آلو برلن یعنی زنا قیلو کشی اولترو
اولاو وغصب لاولوغ گناهدان بولسه لارده لکن بولارنی قیلو برلن
کشی ایمانسز بولمی فاسق بولا .

وَمَنْ يَنْوِ ارْتِدَادًا بَعْدَ دَهْرٍ * يَصِرْ عَنِ دِينِ حَقِّ ذَا انْسِلَالِ

(ومن ینو) کمدر نیت ایتسه (ارتداد) اسلام دینندن چغونی (بعد
دهر) بر زمان صوکننده (یصر) اولرور اول کشی (عن دین حق)
حق بولغان اسلام دینندن (ذا انسال) صورولماق ایاسی بولوب
یعنی شول زمانده اسلام دینندن چغوب مرتد بولور .

وَلَفْظِ الْكُفْرِ مِنْ غَيْرِ اعْتِقَادٍ * بِطُوعٍ رَدِّ دِينٍ بِاغْتِفَالٍ

(ولفظ الكفر) اسلام دينندن چغارا تورغان كفر سوز (من غير اعتقاد) اول سوزني حق ديب اعتقاد قيلودان باشغه غنه بولسه ده (بطوع) اختيار برلن سويلسه اول سوزني (رد دين) اسلام ديننى كبرى قايتارب مرتد بولودور (باغتفال) غفلت سببلى .

وَلَا يَحْكُمُ بِكُفْرٍ حَالِ سَكْرِ * بِمَا يَهْدِي وَيَلْغُو بِأَرْتِجَالٍ

(ولا يحكم) حكم قيلنماسون (بكفر) ايمانسز بولو برلن (حال سكر) ايسرلكك حالنده (بما يهدي) اعتباردان باشقه سويلنگان سوز سببلى (ويلغو) دضى باطل ولغو سوز سويلو سببلى (بأرتجال) بكر قيلماوى اويلماوى سببلى اعتبارسز ولغو سوز سويلمكى برلن كفر برلن حكم ايدلماسون .

وَمَا الْمَعْدُومُ مَرِيئًا وَشَيْئًا * لِفَقِّهِ لَاحٍ فِي يَمَنِ الْهَيْلَالِ

(وما المعدوم) ايماس اهل السنه والجماعت قاشنده يوق نرسه يوق حالنده (مرئيًا) كورلمش ايماس (وشيئًا) دضى شى ديب آتالور ايماس (لفقه) شونداين دليل اوچون (لاح) ظاهر بولدى اول دليل (في يمن الهلال) ياڭى آي بركاتنده مثلا آي نك آلداغى كونده آرتوى بوكونده كورلمى شونك كى يوق نرسه ده بار بولماسندن اول بنده گه هم الله تعالى گه كورلمى .

وغير ان المكون لا كشيء * مع التكوين خذّه لا كتحال

(وغير ان) باشقه لاردور (المكون) يوقدان بار بولش نرسه (لا كشيء) بر نرسه كى توگل لردر (مع التكوين) الله تعالى نك يوقدان بار قيلماق معناسنده بولغان تكوين اسملى صفتى برلن (خذّه) توت سين

بو تکوین برلن مکون باشقه لار دیگان سوزنی (لا کتعال) کوزگا سرمه
اینب تارتور اوچون .

وَفِي الْأَذْهَانِ حَقٌّ كَوْنُ جِزْءٍ * بِلَا وَصْفِ التَّجْزِي يَأْبَنُ خَالِي

(وَفِي الْأَذْهَانِ) عقل لارده (حَقٌّ) حق و ثابت در (كَوْنُ جِزْءٍ) شوندا این
جِزْءٍ بولماقلغی (بِلَا وَصْفِ التَّجْزِي) جزئلنو وصفندن باشقه یعنی اول
جِزْءٍ غایت کچکنه بولغانلقدان عقل قاشنده ده بولوی درست توکل (یا
این خالی) ای منم آنام برلن بر توغمه ایر قرداشمنک اوغلی بوسوزمنی
قبول ایت سین .

وَإِنِ السَّمْتِ رِزْقٍ مِثْلِ حَلٍ * وَإِنِ يَكْرَهُ مَقَالِي كُلِّ قَالٍ

(وَإِنِ السَّمْتِ) دخی درستلکده حرام (رِزْقٍ) رزق دور (مِثْلِ حَلٍ)
حلال رزق بولغان کیمی (وَإِنِ يَكْرَهُ) اگرچه مکروه و یاراماز کورسه ده
(مَقَالِي) منم بوسوزمنی (كُلِّ قَالٍ) هر بر آچولانوچی کشی مثلا بومهسله ده
خلاف کمهسلر معتزله لر بولا .

وَفِي الْأَجْدَاثِ عَنِ تَوْحِيدِ رَبِّي * سَيِّبَلِي كُلِّ شَخْصٍ بِالسَّوَالِ

(وَفِي الْأَجْدَاثِ) قبرلرده (عَنِ تَوْحِيدِ رَبِّي) ربم فی برله مکدن
هم بیغمبردن هم دیندن (سَيِّبَلِي) تیز وقت امتحان قیلنور (كُلِّ شَخْصٍ)
هر بر کشی (بِالسَّوَالِ) صورالوبرلن بوبیت قبرداکی سوآلنی اثبات اوچون

وَلِلْكَفَارِ وَالْفَسَاقِ يَقْضَى * عَذَابُ الْقَبْرِ مِنْ سُوءِ الْفِعَالِ

(وَلِلْكَفَارِ) کافرلر اوچون (وَالْفَسَاقِ) دخی الله تعالی ننگ طاعتندان چققان
بعض مؤمنلر اوچون (يَقْضَى) حکم قیلنور (عَذَابُ الْقَبْرِ) قبر عذاب
(مِنْ سُوءِ الْفِعَالِ) اشله گان اشلرینک یا اولغندن و بوزوقلوغندن .

بوتکوپین برلن مکون باشقه لار دیگان سوزنی (لا کتخال) کوزنکا سرمه
ایتب تارتور اوچون .

وَفِي الْأَذْهَانِ حَقٌّ كَوْنُ جِزْءٍ * بِلَا وَصْفِ التَّجْزِي يَأْبَنُ خَالِي

(وَفِي الْأَذْهَانِ) عقل لارده (حَقٌّ) حق و ثابت در (كَوْنُ جِزْءٍ) شوندا این
جِزْءٍ بولماقلغی (بِلَا وَصْفِ التَّجْزِي) جزلنو وصفندن باشقه یعنی اول
جزء غایت کچکنه بولغانلقدان عقل فاشنده ده بولوی درست توکل (یا
ابن خالی) ای منم آنام برلن بر توغمه ایر قرداشمنک اوغلی بوسوزمنی
قبول ایت سین .

وَإِنِ السَّمْتِ رِزْقٍ مِثْلِ حِلِّ * وَإِنِ يَكْرَهُ مَقَالِي كُلِّ قَالِ

(وَإِنِ السَّمْتِ) ذخی درستلکده حرام (رِزْقٍ) رزق دور (مِثْلِ حِلِّ)
حلال رزق بولغان کیمی (وَإِنِ يَكْرَهُ) اگر چه مکروه و یاراماز کورسده
(مَقَالِي) منم بوسوزمنی (كُلِّ قَالِ) هر بر آچولانوچی کشی مثلا بومسئله ده
خلاف کمسه لر معتزله لر بولا .

وَفِي الْأَجْدَاثِ عَن تَوْحِيدِ رَبِّي * سَيِّئِي كُلِّ شَخْصٍ بِالسُّؤَالِ

(وَفِي الْأَجْدَاثِ) قبرلرده (عَن تَوْحِيدِ رَبِّي) ربم فی برله مکدن
هم پیغمبردن هم دیندن (سَيِّئِي) تیز وقت امتحان قیلنور (كُلِّ شَخْصٍ)
هر بر کشی (بِالسُّؤَالِ) صورالوبرلن بوبیت قبرداکی سؤالنی اثبات اوچون

وَلِلْكَفَّارِ وَالْفَسَاقِ يَقْضَى * عَذَابُ الْقَبْرِ مِنْ سُوءِ الْفِعَالِ

(وَلِلْكَفَّارِ) کافرلر اوچون (وَالْفَسَاقِ) ذخی الله تعالی ننگ طاعتندان چقغان
بعض مؤمنلر اوچون (يَقْضَى) حکم قیلنور (عَذَابُ الْقَبْرِ) قبر عذاب
(مِنْ سُوءِ الْفِعَالِ) اشله گان اشلریننگ یا اولغندان دپوز و قلوغندان .

دخول الناس في الجنات فضل * من الرحمن يا اهل الامال

(دخول الناس) آدم لرنك كرمكسى (في الجنات) او جماخلا رغه (فضل) رحمت در (من الرحمن) الله تعالى نك رحمتندان (يا اهل الامال) اى اميد اهلى بولغان كشيلىر يعنى آدم لرنك او جماخ قه كرمكلى الله تعالى نك رحمتى برلن عمل لرى برلن توگل .

حساب الناس بعد البعث حق * فكونوا بالتحرز عن وبال

(حساب الناس) آدم لرنك عمل لرنندن بولغان حساب (بعد البعث) قبرلردن قوبارلغاندان صوك قيامت كوننده (حق) شيك وشبهه سز حقدر (فكونوا) بس بولوگزلار اى مسلمان قرداشلر (بالتحرز) صاقلاننو برلن (عن وبال) گناه دان .

ويعطى الكتب بعضا نحو يمينى * وبعضا نحو ظهر والشمال

(ويعطى الكتب) دنيا ده قيلغان عمل لر يازلغان كتابلار بيرلمش بولور (بعضا) قايسى كشيگه (نحو يمينى) اوڭ طرفدن يعنى اوڭ قولغه (وبعضا) دضى قايسى كشيلىرگه بيرلمش بولور (نحو ظهر) آرقا طرفندن (والشمال) دضى صول طرفندن يعنى صول قولغه .

وحق وزن اعمال وجرى * على متن الصراط بلا اهتبال

(وحق) دضى شيكسز وشبهه سز ثابت در (وزن اعمال) قيامت كوننده عمل لرنى اولچامك كيراك اينگو عمل بولسون كيراك ياوز عمل بولسون (وجرى) دضى يورمكك شيكسز حق وثابت در (على متن الصراط) صراط كوپرينك اوستنده (بلا اهتبال) يالغانسز يعنى صراطدان اوتو هم عمل لرنك اولچانوى يالغان توگل يايسه بر نرسه گه ده طيانمايچه صراطدان اوتو حق وثابت دور معناسنده .

وَمَرْجُو شَفَاعَةِ أَهْلِ خَيْرٍ * لِأَصْحَابِ الْكِبَائِرِ كَالْجِبَالِ

(و مر جو) دخی قیامت کوننده امید ایتلمش دور (شفاعة اهل خیر)
 ایند گولک اهلئ نك شفاعتی (لاصحاب الكبائر) الوغ گناه ایالری
 اوچوی (کالجبال) تاغ لار سمی الوغ بولغان گناه ایالری اوچون مثلا
 قیامت کوننده پیغمبرلر عالم عامل لر ایند گو کشیلر شفاعت قیلورلار

وَلِلدَعَوَاتِ تَأْثِيرٌ بَلِيغٌ * وَقَدْ يَنْفِيهِ أَصْحَابُ الضَّلَالِ

(وللدعوات) دعالار نك بولغوچیدر کیرا کئرسه اوچون ونیندی مراد اوچون
 بولسون یا که ترکر نك اولو کئرگه دعالاری بولسون شول دعالار اوچون
 بولغوچیدر (تاثیر بلیغ) کامل اثر اتمک لک بولغوچیدر (وقد ینفیه)
 تحقیق یوق دیب نفی قیلورلار دعالار نك اثر ایتونی وفائده
 بیرونی (اصحاب الضلال) آرزونلق ایالری یعنی اهل السنه
 والجماعت دن بولمغان کشیلر .

وَدُنْيَانَا حَدِيثٌ وَالْهَيُولَى * عَدِيمُ الْكُونِ فَاسْمِعْ بِاجْتِدَالِ

(و دنیا نا) بز نك دنیا مز و دنیا ده اولغان بارچه مخلوق (حدیث)
 یوقدان بار بولغانسور (والهیولی) دخی حکما و فلاسفه
 اثبات ایتکان هیولی (عديم الكون) بار لغی یوق در (فاسمع) بس
 ایشت سین (باجتدال) شادلق برلن وقوانو برلن یعنی بو سوزنی
 ایشت حکما جسمنی هیولی صورتدان مرکب بولار برسی برسندن
 آیورلمی ایکسیده قدیم دیلر .

وَاللَّجَنَاتِ وَالنَّيِّرَانِ كَوْنٌ * عَلَيْهَا مِنْ أحوالِ خَوَالِ

(واللجنات) دخی اوجماهلار اوچون بولغوچیدر مثلا سکن اوجماح

اچنده بولغوجيدر (والنيران) دخی تموغ لار اوچون بولغوجيدر
يديسی اوچونده (کون) بولماقلق یعنی اوجماحه تموغده هر ايکسی
باردور (عليها) اول اوجماح ايله تموغ اوزرنده در (مراحوال) حاللرنک
يايسه يل لارنک اوتمک لکی (خوال) اوتکوجی اول حاللر يايسه يل لار
يايسه جرگوجی معناسند.

وذو الايمان لايبقى مقيما * بسوء الذنب في دار اشتعال
(وذو الايمان) ايمان اياسی (لايبقى) قالماس اول ايمان اياسی (مقيما)
منگو تورغوجی بولوب قالماس (بسوء الذنب) ياوز گناه سببلی
(في دار اشتعال) تموغده یعنی الوغ کناه اياسی گرچه توبه سز
اولسهده تموغده منگو قالماس معناسند.

لقد البست للتوحيد نظما * بديع الشكل كالسحر الحلال
(لقد البست) تحقيق کيگزدوم مين (للتوحيد) الله تعالی نی برلمک
اوچون (نظما) بيت نی کيگزدوم مين (بديع الشكل) صورتی کورکام
وقرقالی (كالسحر الحلال) سحر حلال ديگان شعر کبی.

يسلى القلب كالبشرى بروج * ويحي الروح كالماء الزلال
(يسلى القلب) کوکلنی قواندرر اول بيت (كالبشرى) شادلق خبر
شیکلی (بروج) راحت لندرمک برلن (ويحي الروح) دخی جاننی
ترگزر (كالماء الزلال) صاف صو کبی.

فخوضوا فيه حفظا واعتقادا * تنالوا جنس اصناف المنال
(فخوضوا) بس چومکزلار (فيه) بونظم گه (حفظا) يادقه آلو يوزندن
(واعتقادا) دخی اعتقاد قيلو يوزندن (تنالوا) ايرشورسزله (جنس)
اصناف المنال) عطا صنف لرینک جنس لرینه ايرشورسز یعنی الله تعالی
احسان قيلغان کشیلر جمله سندن بولورسز.

وكونوا عون هذا العبد دهرًا ، بذِكرِ الخَيْرِ في حالِ ابتِهالِ

(وكونوا) دخی بولوگز لار (عون هذا العبد) اوشبو قل نك ياردچمسی
يعنى امالى اياسينك (دهرا) بارچه زمانه (بذکر الخیر) ايندگو ذکر
برلن يعنى ايندگو دعا قيلوب (في حال ابتهاج) الله تعالى گه يالبارغانوگز حاله

لعل الله يعفوه بفضل * ويعطيه السعادة في المال

(لعل الله) شايد كه الله تعالى (يعفوه) عفو قيلور بو امالى اياسنى
(بفضل) اوزينك رحمتى برلن (ويعطيه) دخی بيور الله تعالى اول
امالى اياسنه (السعادة) ايندگو دولتنى (في المال) كلاچكده يعنى قيامته .

واني الدهر ادعو كنه وسعى ، لمن بالخير يوما قد دعالي

(واني) درستلكه مين (الدهر) بارچه زمانه (ادعو) دعاء قيلور مون
مين (كنه وسعى) طاقتم و قدرتم قدر نجه (لمن) شول كشيگه (بالخير)
ايندگولك برلن (قد دعا) تحقيق دعاء قيلدى (يوما) بر كونده (لى)
مينكا . تلاسه قاير زمانه

وكونوا عون هذا العبد دهرًا ، بذِكرِ الخَيْرِ في حالِ ابتِهالِ

(وكونوا) دخی بولو کزلار (عون هذا العبد) اوشبو قل نك يارد چمسی
یعنی امالی ایاسینک (دهرًا) بارچه زمانه (بذکر الخیر) ایندگو ذکر
برلن یعنی ایندگو دعا قیلوب (فی حال ابتیهال) الله تعالی گه یالبارغانو کز حاله

لعل الله يعفوه بفضل * ويعطيه السعادة في المال

(لعل الله) شاید که الله تعالی (يعفوه) عفو قیلور بو امالی ایاسنی
(بفضل) اوزینک رحمتی برلن (ويعطيه) دخی بیرر الله تعالی اول
امالی ایاسنه (السعادة) ایندگو دولتنی (فی المال) کلاچکده یعنی قیامتده .

واني الدهر ادعوك كنه وسعي ، لمن بالخير يوما قد دعاني

(وانی) درستلکده مین (الدهر) بارچه زمانه (ادعوك) دعاء قیلور مون
مین (كنه وسعي) طاقتم و قدرتم قدر نچه (لمن) شول کشیگه (بالخیر)
ایندگولک برلن (قد دعاء) تحقیق دعاء قیلدی (يوما) بر کوند (لی)
مینکا . تلاسه قایور زمانه

Handwritten text in Arabic script, likely a list or account, with some numbers and names. The text is written in a cursive style and is somewhat faded and overlapping.

تعداد
تعداد
تعداد
تعداد
تعداد

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a note, written in a smaller, more compact script.

